

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 290/2016-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. mája 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn. 30 T 132/2015 z 28. januára 2016 a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5 Tos 21/2016 z 11. februára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. marca 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn.

30 T 132/2015 z 28. januára 2016 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tos 21/2016 z 11. februára 2016 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ 13. januára 2016 požiadal okresný súd o prepustenie z väzby podľa zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), pretože predchádzajúce rozhodnutia neobsahovali „*primerané a zákonom vyžadované odôvodnenie...*“.

3. Okresný súd nariadil výsluch sťažovateľa (proti sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie pre prečin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 171 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, pozn.) na 28. január 2016, keď ho v tomto termíne dal sudca aj predviesť. Obhajca a prokurátor boli tiež upovedomení o mieste a čase výsluchu a napadnutým rozhodnutím okresný súd žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby zamietol a „*nenahradil väzbu probačným a mediačným dohľadom*“.

4. Proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ písomnú sťažnosť, v odôvodnení ktorej namietal, že týmto rozhodnutím boli porušené jeho práva na obhajobu, a to v tej podobe, že o výsluchu nebol včas a riadne upovedomený „*tak, ako to má na mysli dikcia paragrafu 72 ods. 2 veta piata za bodkočiarkou trestného poriadku*“. Napadnutým uznesením krajského súdu však bola sťažnosť sťažovateľa zamietnutá.

5. Sťažovateľ v podanej sťažnosti nachádza porušenie svojich označených práv v tom, že postupom a uzneseniami okresného súdu a krajského súdu bola porušená jednak zásada kontradiktórnosti konania a tiež jeho právo na obhajobu. Krajský súd sa tiež nezaoberal jeho konkrétnymi námietkami uvedenými v sťažnosti a neskúmal ich opodstatnenosť, pričom tvrdí, že upovedomenie o výsluchu mu nikdy nebolo doručené, čím boli podľa neho porušené jeho označené práva uvedené v bode 1.

6. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ v petite sťažnosti navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol v bode 1, že jeho základné právo na preskúmateľné väzobné rozhodnutie podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru, právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru napadnutým rozhodnutím okresného súdu porušené bolo. V bode 2 navrhol vysloviť porušenie jeho práv označených v bode 1 (navyše aj základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu). V bode 3 petitu žiadal, aby ústavný súd zrušil napadnuté rozhodnutie krajského súdu a prikázal mu v jeho veci znovu konať a rozhodnúť. Súčasne sa v bodoch 5 a 6 petitu domáhal priznania finančného zadosťučinenia (od krajského súdu a tiež okresného súdu v sume po 2 500 €).

II.

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo

návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

9. Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) dohovoru napadnutým uzneseniami okresného súdu a krajského súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu.

10. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom; b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom; c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní; d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán; e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nákazlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov; f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie,

alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenia sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu... Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva: obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú.

II.A

K namietanému porušeniu označených práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým rozhodnutím okresného súdu

11. Okresný súd napadnutým rozhodnutím zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku, pričom zároveň rozhodol podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku aj o tom, že väzbu sťažovateľa nenahradí dohľadom probačného a mediačného úradníka súdu.

12. Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z podstaty princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu

poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

13. Sťažovateľ mal právo podať proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu sťažnosť (čo aj urobil) 2. februára 2016, v ktorej predniesol tie isté námietky, ako to uvádza v sťažnosti podanej ústavnému súdu v bodoch 2 až 5. O tejto sťažnosti bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodnúť o tejto časti sťažnosti.

14. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa v časti, ktorá smeruje proti napadnutému uzneseniu okresného súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.B

K namietanému porušeniu označených práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým rozhodnutím krajského súdu

15. Pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd preskúmal námietky sťažovateľa a tiež relevantné podklady, ktoré si zadovážil zo spisu okresného súdu, a konštatoval, že sťažnosť možno považovať za zjavne neopodstatnenú. Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide

vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

16. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti (obdobne napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa tak môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

17. Podstatné námietky sťažovateľa sú založené na argumentácii uvedenej v bodoch 2 až 5 tohto uznesenia. V súvislosti s prípravou predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd zistil po preskúmaní jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 11. januára 2016 (č. 1. 180 a 181 súdneho spisu), že sudca okresného súdu termín neverejného zasadnutia určil na 28. január 2016 v úprave z 18. januára 2016 (č. 1. 183), pričom jeho obhajca JUDr. Ján

Januška bol o termíne konania upovedomený už 18. januára 2016 (mailom) a 19. januára 2016 aj poštou. Do Ústavu na výkon väzby [REDAKOVANÉ] bola 18. januára 2016 faxom doručená žiadosť okresného súdu o predvedenie spolu s pripojenou návratkou pre sťažovateľa, ktorú mal podpísať, ale podľa zistenia ústavného súdu v spise absentuje podpísaná návratka od obžalovaného na termín zasadnutia na 28. január 2016, pričom ústav na výkon väzby sťažovateľa aj eskortoval na neverejné zasadnutie. Nemožno preto vylúčiť skutočnosť, že o termíne neverejného zasadnutia sťažovateľ naozaj nebol informovaný, ako uvádza v sťažnosti. Na druhej strane zo súdneho spisu vyplýva, že okresný súd postupoval v súlade s Trestným poriadkom a zaslal predvolanie na výsluch sťažovateľovi a najmä jeho obhajcovi včas. Zo zápisnice z neverejného zasadnutia (č. 1. 189 a 190) konaného 28. januára 2016 súčasne vyplýva, že sťažovateľ, resp. jeho obhajca túto námietku nepredniesol ihneď na tomto zasadnutí, ale urobil tak až v sťažnosti z 1. februára 2016 proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu (č. 1. 195 až 198), ktorú doručil okresnému súdu 2. februára 2016. Z tejto zápisnice je však tiež zrejmé, že sťažovateľ a jeho obhajca boli osobne prítomní a vypovedali pred sudcom okresného súdu aj za účasti prokurátora, podali aj opravný prostriedok, teda v žiadnom prípade nemohla byť porušená zásada kontradiktórnosti konania a nemohlo byť porušené jeho právo na obhajobu, ako to uvádza sťažovateľ. Krajský súd to napokon potvrdil aj vo svojom napadnutom rozhodnutí na s. 3. Zo sťažnosti, ako aj zistení ústavného súdu teda vyplýva, že minimálne obhajca sťažovateľa kvalifikovaným spôsobom a v dostatočnom časovom predstihu získal informácie, že sa výsluch sťažovateľa koná 28. januára 2016, pričom ani on, ani sťažovateľ na pojednávaní pred okresným súdom nenamietali nejaké vady v súvislosti s predvolávaním sťažovateľa a ani nežiadali stanoviť nový termín pojednávania. Inak povedané, ochrana označených práv nemôže byť iba prísne formálna, iluzórna alebo akademická, ak z hľadiska materiálneho bol prípadný formálny nedostatok konvalidovaný v ďalšom priebehu posudzovania žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, najmä v rámci druhostupňového súdneho konania.

18. Obdobne k iným opakujúcim dôvodom týkajúcim sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu ústavný súd poznamenáva, že aj keď je pravdou, že krajský súd mu nedal odpoveď na všetky jeho námietky uvedené v sťažnosti proti

napadnutému rozhodnutiu okresného súdu, na druhej strane primerane, jasne a zrozumiteľne odkázal na predchádzajúce závery uvedené v rozhodnutí krajského súdu z 19. novembra 2015, keďže dôvody sťažovateľa v jeho posledných žiadostiach o prepustenie z väzby pre jej nezákonnosť sa v značnej miere iba opakovali a vo vzťahu k jednotlivým právam ich predtým podrobne skúmal a vysvetlil aj ústavný súd vo veci sťažovateľa pod sp. zn. I. ÚS 67/2016.

19. Na základe uvedeného ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom jednotlivých označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru citovaných v bode 10 neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú, pričom podrobnejšie a bližšie k obsahu označených práv odkazuje aj na svoje predchádzajúce závery uvedené v odôvodnení uznesenia sp. zn. I. ÚS 67/2016 z 3. februára 2016, pričom rozhodnutie sťažovateľ dobre pozná, pretože bolo mu bolo doručené 7. marca 2016.

20. Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa a tiež jeho žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. mája 2016